

Jongeren Info Life brengt ontluisterende cijfers over abortus in België

Tertio, 7 februari 2007

door Katrien Verreyken

Aantal abortussen stijgt, voorlichtingscampagnes falen

Voorlichtingscampagnes falen schromelijk. Een op de twintig tienermeisjes wordt zwanger. Vóór de eerste voldragen zwangerschap verhoogt abortus het risico op borstkanker met 50 procent. Abortus wordt almaar meer gebruikt als anticonceptivum. Die ontluisterende conclusies trekt de vzw Jongeren Info Life uit de jongste abortuscijfers.

Al dertig jaar wordt met het oog op abortuspreventie in ons land intensief campagne gevoerd voor contraceptie. We zetten de jongste initiatieven even op een rijtje: In 1994 hadden we de 'Zet 'm op'-campagne van de Aidstelefoon. In 2001 was er de ophefmakende 'Bla bla boem boem'-campagne van Mieke Vogels. In 2005 lanceerde Sensoa de opvolger daarvan, de 'praat over seks'-campagne met pikante - volgens sommigen pornografische - beelden om jongeren aan te zetten te communiceren over vrijen. In september 2005 besloot minister van Volksgezondheid Rudy Demotte (PS) een nieuwe campagne in de strijd te gooien. Nadat hij de pil in 2004 al goedkoper en in sommige gevallen zelfs gratis maakte, deelde hij 900.000 gratis condooms uit. Een paar maanden later, in november 2005, ging de tentoonstelling 'k Zag twee beren van start, een expositie over seksualiteit en relaties voor kinderen van drie tot twaalf jaar, met daaraan gekoppeld de tentoonstelling Goede minnaars voor jongeren van twaalf tot zestien jaar.

Die tentoonstelling loopt nog altijd. Je ziet daar onder anderen Sneeuwwitje met een grote rode vlek op haar jurk, en Barbie met de benen bloot op een canapé, terwijl ze kinderen aanmoedigt haar - met een muisklik - te strelen en in haar borsten te knijpen.

De producent van Disney zei allesbehalve gelukkig te zijn dat hun figuren met seksuele voorlichting voor kleine kinderen in verband werden gebracht. Ook Mattel - de producent van de Barbie-poppen - betreurde dat het niks kon ondernemen tegen "deze onsmakelijke expositie en wat zich allemaal afspeelt voor de ogen van onschuldige kinderen, die nietsvermoedend naar een 'leerrijke' tentoonstelling gaan". Over de pedagogische meerwaarde van die expositie zijn de meningen alvast verdeeld. Over het effect van al die voorlichtingscampagnes kunnen we formeel zijn: dat is nihil.

Uit de abortuscijfers 2004-2005 die onlangs bekend zijn gemaakt, blijkt dat het aantal gemelde abortussen sinds 1993 met bijna 30 procent is gestegen, naar 17.867 abortussen. Conclusie: alle pil- en condoomcampagnes om het aantal abortussen te doen dalen, evenals het invoeren van de morning-afterpil in 2001 zonder voorschrift en vanaf 2004 gratis, hebben gefaald in hun opzet. 56 procent van de vrouwen die een abortus liet uitvoeren, gebruikte contraceptie.

Nog verontrustende cijfers: de jongste 4 jaar is het aantal abortussen bij seksueel minderjarigen tussen tien en vijftien jaar met bijna 25 procent gestegen, van 63 tot 84. In die leeftijdsgroep hoort seksuele gemeenschap niet eens voor te komen. Meestal worden die jongeren gepusht of gebruikt zonder succes een condoom. Want volgens Sensoa faalt het condoom gemiddeld in 15 procent van de gevallen. Dat roept ernstige vragen op.

Aan de andere kant van de leeftijdsgrens, vrouwen boven de 35 jaar, is er een flinke stijging van het aantal

abortussen: 18 procent in 4 jaar.

Een gevaarlijke tendens is dat abortus in 53 procent van de gevallen bijna als anticonceptie wordt gebruikt. Abortus werd in 1990 voorgesteld als een noodzakelijk kwaad voor moeders met lichamelijk gevaar, of voor vrouwen die het slachtoffer waren van verkrachting of incest. Slechts 4 procent van de abortussen voldoet daaraan. 53 procent van de vrouwen gebruikt abortus als een laat inhaalmanoeuvre omdat er geen kinderwens is – de vrouw voelt zich te jong, te oud, studeert nog, is alleenstaand, heeft al een voltooid gezin of heeft geen zin in een kind.

Een groot percentage vrouwen gaat om financiële redenen over tot abortus. De evaluatiecommissie stelde vast dat armoede in Brussel van doorslaggevend belang is in de stijging van het aantal abortussen. In vier jaar tijd een stijging met 29 procent, van 3.169 naar 4.092 abortussen.

“Hier wordt geneeskunde gebruikt om sociale problemen op te lossen. Het kan toch niet dat in een welvaartsstaat met een geboortetekort kinderen te duur zijn om op de wereld te zetten,” vindt Peter De Langhe. Hij is voorzitter van de vzw Jongeren Info Life, die de nieuwe abortuscijfers analyseerde en daaruit conclusies trekt.

De Langhe is geschrokken van de cijfers. Zeker toen hij ontdekte dat er jaarlijks 2.000 abortussen meer worden gefactureerd, dan er door de geneesheren worden gemeld aan de nationale commissie. “Vergeten artsen de documenten op te sturen? Zijn de cijfers opgesmukt om ze bewust lager te houden? Of gaat het hier om ‘illegale’ abortussen?”

Ook de stijging van het aantal abortussen bij seksueel minderjarigen vindt hij verontrustend. “Op een vergadering van gynaecologen stelde dokter Veroegstraete (Sjerp-VUB) dat maar liefst 95 procent van die meisjes gepusht wordt tot ongewilde seks. Als ze daardoor zwanger worden, laten zij zich meestal aborteren. De abortuscentra laten duidelijk hun voorkeur blijken voor abortus bij deze tieners. Zijn zij zich dan niet bewust van een stijgend risico op borstkanker op latere leeftijd met 50 procent?”

De ondertussen gratis verkrijgbare morning-afterpil houdt gelijkaardige gezondheidsrisico's in, waar tot nog toe nog geen gedegen onderzoek naar is gedaan. “Elke maand gaan bij de apothekers zo'n 10.000 doses over de toonbank,” zegt De Langhe. “De producent berekende wel dat de morning-afterpil maandelijks 350 abortussen voorkomt, maar kan daarvoor geen enkele studie voorleggen. In tegendeel, een meta-analyse van 2007 toont dat er geen enkel effect is.”

Wat De Langhe vooral erg vindt, is dat het relationele totaal wordt verwaarloosd in die campagnes. “Ze zijn louter gericht op kortstondig genieten.”

Bestaat er wel een succesformule om het aantal abortussen te doen dalen? “Neen, in ons ethisch klimaat van afbraak van het gezin, ‘sex for fun’ en abortus als ultiem middel als anticonceptie faalt, kan het aantal abortussen alleen toenemen,” meent De Langhe somber. “Als die 44 procent vrouwen die geen voorbehoedsmiddelen gebruikten, de kans had gekregen de vruchtbaarheid bewust te beleven, zouden ze daar wellicht minder lichtzinnig mee hebben omgesprongen.

Ook moeten weerbaarheid van de meisjes en seksuele verantwoordelijkheid van de jongens sleutelbegrippen worden in de seksuele vorming. Op dit moment vindt nog 50 procent van de jongens een zwangerschap het probleem van het meisje.

De verspreiding van vruchtbaarheidsbewustzijn is alleszins een belangrijke taak die te lang werd verwaarloosd en waar het huidige rapport van de evaluatiecommissie gelukkig op wijst.”

Volgens De Langhe kunnen programma's die werken rond het verantwoord uitstellen van de seksuele activiteit naar een latere leeftijd mogelijk meer succes opleveren. Uitstel en monogamie zijn zeker haalbare doelen, die niet alleen abortus, maar ook seksueel overdraagbare ziektes (SOA's) tegengaan en seksualiteit menswaardig laten beleven. Als voorbeeld haalt hij Uganda aan. Daar stond de ABC-methode centraal, wat staat voor 'Abstain, Be faithfull or use a Condom' - onthoud je van seks, wees trouw of gebruik een condoom. De aidsproblematiek kon zo met succes worden aangepakt. "Knipperlichtrelaties en onenightstands zijn één brok ellende," vindt De Langhe. "Een huwelijk en een gezin zijn beschermende factoren tegen abortus, blijkt uit onderzoek."

De tragiek van abortus en aids bewijst dat het uitstellen van seks en het opbouwen van een gezin echt geen conservatief christelijke boodschap is: "Onze vzw stelt zich uitgesproken pluralistisch op en biedt ook een luisterend oor voor moslimmeisjes en jonge vrouwen van andere denominaties."

Tot slot stelt De Langhe ook het systematisch ontbreken van een echt alternatief voor abortus aan de kaak: "De wet schrijft het duidelijk formuleren en doornemen van een alternatief voor abortus voor, maar nergens wordt gecontroleerd of de abortuscentra die voorwaarde ook echt invullen. Tja, als je die gesprekken alleen in abortuscentra laat plaatsvinden, is het antwoord op een mogelijke zwangerschapsafbreking wel te raden zeker? De aanstaande moeder krijgt ook geen eerlijke keuze: abortus is gratis terwijl het opvoeden van een kind handenvol geld kost. Vrouwen worden dikwijls gedwongen tot abortus. De oplossing ligt niet in meer en gratis abortuscentra, maar in hulpverlening met een fijnmazig sociaal vangnet, met mensen die met aanstaande moeders mee op weg gaan en hen de keuze laten bewust voor hun kind te kiezen."

Jongeren Info Life wil die hulp bieden en voort uitbouwen. De organisatie komt op voor de beschermwaardigheid van het ongeboren menselijke leven vanaf de bevruchting, geeft informatie over het ontstaan van het leven, verleent bijstand bij zwangerschappen, biedt hulp bij de verwerking van een abortus of miskraam, helpt ouders en opvoeders bij de relationele en seksuele vorming van kinderen, en geeft vorming aan scholen.

"Op één centraal noodhulpnummer voor heel Vlaanderen kunnen jongeren nu de klok rond terecht met vragen over ongewenste zwangerschap, miskramen, de verwerking van een abortus," vertelt De Langhe. "Op ons emailadres hulp@jongereninfolife.be komen ook veel vragen binnen en dagelijks bezoeken honderden mensen onze site www.jongereninfolife.be."

Overgenomen met toestemming van Tertio.